

taloustutkimus oy

ASUKASKYSELY KUNTALAISILLE YHTEISISTÄ AVOIMISTA TILOISTA JA ULKOALUEISTA 2009

KVALITATIIVINEN JA KVANTITATIIVINEN ASUKASTILATUTKIMUS

TIIVISTELMÄ

TALOUSTUTKIMUS OY

marraskuu 2009

TIIVISTELMÄ

Espoon kaupunki yhteistyössä 4V-hankkeen kanssa selvitti asukaskyselyllä ja haastattelututkimuksella kaikille kuntalaisille avoimien yhteisten tilojen ja ulkoalueiden tarpeellisuutta, käyttöä ja tyytyväisyyttä. Samalla pyrittiin kuulemaan kokemuksia ja toiveita tilojen sijainnista ja toiminnasta sekä palveluista. Tutkimus on kaksiosainen. Asukaskysely kohdistettiin 1500:lle 4V-hankkeen pilottialueiden Kirkkojärven, Leppävaaran ja Suvelan asukkaille kirjekyselyinä, johon oli mahdollisuus vastata myös internetin kautta. Haastattelututkimus tehtiin nykyisten tilojen ylläpitäjille, aluekehityksestä vastaaville sekä järjestöjen ja asukasyhdistysten edustajille. Haastattelututkimus tehtiin ryhmähaastatteluina ja yksilöhaastatteluina.

Käsite ”kaikille avoimet yhteiset tilat” on laaja sisältäen monenlaisia ja toiminnaltaan monipuolisia tiloja. Tiivistäen voidaan todeta, että kaikille avoimet yhteiset tilat ovat maksuttomia kohtaamis- ja harrastuspaikkoja palvellen kaikkia kaupunkilaisia. Kaikille avoimet yhteiset tilat mahdollistavat ihmisten positiiviset kohtaamiset ja mielekkään tekemisen myönteisessä ympäristössä. Parhaimmillaan kaikille avoimet yhteiset tilat rakentavat sosiaalista pääomaa, joka on edellytyksenä sille, että ihmiset tuntevat kuuluvansa johonkin joukkoon.

Kaikille yhteisistä tiloista ja ulkoalueista tehdyn tutkimuksen tulokset osoittavat, että varsinkin ulkoalueita oli käytetty melko ahkerasti ja ne koetaan tärkeäksi niin oman asuinalueen yhteisöllisyyden, kuin viihtyvyyden kannalta. Vastaajista 90 prosenttia koki ulkoalueet alueen viihtyisyyden kannalta merkittäviksi ja yhteisöllisyydenkin kannalta niiden rooli oli suurempi kuin sisätilojen. Myös haastattelututkimuksen mukaan kaikille yhteisten tilojen toiminta on tärkeää; toiminnan avulla voidaan luoda sosiaalisia verkostoja ja kokea yhteenkuuluvuudentunnetta sekä pystytään ilmaisemaan ja toteuttamaan itseä positiivisessa ja kannustavassa ympäristössä. Kaikille yhteisten tilojen tärkeänä tehtävänä on ehkäistä syrjäytymistä ja edistää sosiaalista pääomaa.

Yhteisistä tiloista eniten oli käyty kirjastossa. Myös asukaspuistoissa ja alueen kouluissa on käyty melko ahkerasti. Syyt, miksi yhteisissä tiloissa ei käydä ovat asukaskyselyn mukaan seuraavat: ei ole erityistä tarvetta, ei ole aikaa, ei ole saanut tietoa yhteisistä tiloista tai yhteiset tilat on suunnattu joillekin erityisryhmille.

Haastattelututkimuksessa puolestaan otettiin esille seuraavia tiloihin ja tilojen käyttöön liittyviä haasteita: tilojen kunnossapito ja sijainti sekä tilojen aktiivinen käyttö (käyttöaste), olemassa olevat resurssit, yhteiset pelisäännöt käyttäjien ja ylläpitäjien välillä sekä kestävä kehityksen periaatteiden toteuttaminen ja eteenpäin vieminen. Edelleen haastattelututkimuksessa peräänkuulutettiin jouhevaa yhteistyötä, joka kattaisi sekä julkisen (kaupungit) että kolmannen sektorin (järjestöt ymv.) sekä mahdollisuuksien mukaan myös kaupallisen ulottuvuuden (esim. kauppakeskukset). Haasteena nähtiin myös markkinointi ja tiedottaminen sekä paitsioon jäävien ryhmien huomioiminen ja kysynnän ja tarjonnan yhteen saattaminen.

Haastattelututkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että kaikille avoimissa yhteisissä tiloissa on enemmän järjestettyä toimintaa kuin vapaata oleilua. Vapaan ”hengailun” mahdollisuutta toivottiinkin haastatteluissa lisää. Asukaskysely osoittaa, että kiinnostavia toimintoja ovat lehtien/kirjojen lukeminen, liikunta/jumppa ja ystävien ja tuttavien tapaaminen. Noin kaksi kolmasosaa vastaajista oli kiinnostunut edellä mainituista asioista. Näiden lisäksi yli puolet vastaajista oli kiinnostunut kahvilasta tai ruokailusta ja kirpputorista.

Asukaskyselyssä vastaajat olivat valmiita maksamaan tietyistä toiminnoista yhteisissä tiloissa. Useimmiten oltiin valmiita maksamaan vuokraustoiminnasta, tilojen käytöstä juhlatilana ja kahvila/ruokailutoiminnasta. Myös haastateltavat myönsivät, että esim. materiaali- ja ohjaajakustannukset ovat ymmärrettäviä vaikkakin avointen yhteisten tilojen periaate on maksuttomuus.

Asukaskyselyssä vastaajat saivat myös kertoa omin sanoin, mitä toimintaa he toivovat yhteisissä tiloissa. Toiveina esitettiin mm. kirpputorit, eläkeläisille suunnattu toiminta, palvelut nuorille, lapsiperheille (kuten lapsiparkki) sekä kahvila-toiminta. Ulkotilojen kohdalla toivottiin mm. enemmän liikuntalaitteita/paikkoja ja -aktiiviteetteja, erilaista ohjattua toimintaa, puistojumppaa, teemailtoja, piknikeihin sopivia paikkoja, grilli-/keittokatoksia ja erilaisia musiikkitapahtumia. Uudet mahdolliset toiminnat toivottiin järjestettävän kirjastossa. Kauppakeskus sai toiseksi eniten kannatusta uuden toiminnan järjestämispaijaksi. Myös haastatteluissa pohdittiin kauppakeskusten roolia mahdollisina avoimina yhteisinä tiloina. Yli kolmasosan mielestä liikuntatilat ja ulkoliikuntapaikat koetaan myös sellaisiksi paikoiksi, joissa yhteistä toimintaa voi järjestää.

Asukaskyselyn mukaan yhteisten tilojen ja ulkoalueiden toiminnassa lapset ja lapsiperheet sekä maahanmuuttajat on huomioitu melko hyvin. Huonoiten vastaajien mielestä on huomioitu vajaakuntoiset, liikuntarajoitteiset ja vammaiset sekä yksinasuvat ja työttömät. Haastatteluissa paitsioon jäävinä ryhminä otettiin esille mm. nuoret aikuiset, kotiäidit, syrjäytyneet sekä maahanmuuttajat. Yleisenä huomiona voidaan kuitenkin todeta, että tilojen toiminnan lähtökohtana on pyrkiä huomioimaan mahdollisimman kattavasti kaikki käyttäjäryhmät. Tämä tosin vaatii ponnisteluja niin tilojen henkilökunnalta, vapaaehtoistyöntekijöiltä kuin rahoituksesta ja tilojen ylläpidosta vastaavilta tahoilta.